

Proti programu Antivirus sílí kritika. 714 tisíc lidí dostává peníze bez práce a teď už i bezdůvodně

- CZ24 News | 9. července 2020

ČESKO: Program Antivirus by měl skončit, protože nepřiměřeně zatěžuje už tak nafouklý rozpočet a drží umělou zaměstnanost. Podobné hlasy začínají sílit jak od odborníků, tak i od části opozice. Program, který poskytuje firmám peníze na část náhrady či výdělku, má skončit k poslednímu dni v srpnu. Firmy, odbory i ministerstvo práce ale chtějí další pokračování až do konce roku. Stát se ale do tak razantního kroku nechce pustit z důvodu, že by vyletěla nízká nezaměstnanost, která v červnu dosáhla 3,7 procenta.

Stát rozjel program Antivirus na začátku dubna a do dnešního dne bylo podpořeno přes 56 tisíc firem a na 708 tisíc pracovníků. Pomoc měla zabránit většímu propouštění ze začátku koronavirové krize. Zaměstnanci podpoření z tohoto programu jsou tak nyní na překážkách a firmy tím získávají od státu náhrady mzdy ve dvou příspěvcích, přičemž zaměstnanci jsou stále doma. To je rozdíl oproti německému a rakouskému modelu, kde zaměstnanci zkráceně chodí do práce a mzdu si dělí jak stát, tak firma.

Od začátku roku tak stály mzdy českých nepracujících zaměstnanců už 14,2 miliardy. Pokud by se program prodlužoval, stála by pomoc do konce roku minimálně 40 miliard korun. I právě z tohoto důvodu sílí hlasy pro to, aby se s nákladnou pomocí přestalo i za cenu vyšší nezaměstnanosti. Ta v červnu povyroستla pouze o 0,1 procentního bodu a na úřadech práce se ocitlo 269 tisíc lidí.

„Prodlužovat program Antivirus, když už nejsou firmy nucené vládním nařízením mít zavřeno, nedává smysl. Samozřejmě spousta firem pocítí důsledky karantény ještě dlouho, ale nelze uměle udržovat zaměstnanost tím, že budeme firmám dotovat pracovní místa ještě dávno po skončení události, která nás k tomu vedla,“ řekl pro Echo24 ředitel Liberálního institutu Martin Pánek.

Podobně to vidí i hlavní ekonom Czech Fund a člen poradního týmu Národní ekonomické rady vlády Lukáš Kovanda. „Ekonomika by se měla postavit na své vlastní nohy, i s tím rizikem, že se jí přitom podlomí kolena – tedy že zaměstnanost citelně klesne. Pokud bude neustále opřena o berličku státu, je třeba vědět, že tou berličkou je dluh, který stát platit nebude, neb žádné peníze nevydělává. Zaplatí jej řadový občan. Kurzarbeit tedy v důsledku není nic jiného než to, že jedna část občanů hradí jiné části občanů placenou dovolenou, aniž by se té první části občanů vůbec někdo ptal, zda chtějí takto sponzorovat svým spoluobčanům veget a zevlování. Předpokládám, že strana, která by něco takového v programu měla, by u voleb těžce pohořela,“ řekl pro Echo24 Kovanda.

Česká inspirace v zahraničí

V současné době mohou firmy spadat do dvou druhů pomoci. První je určen pro firmy, které kvůli vládním krizovým opatřením či karanténě musely mít zavřeno či omezený provoz. V tomto případě dostávají firmy příspěvek 80 procent z vyplacené náhrady a to do 39 tisíc korun. Program Antivirus B je pak nastaven pro společnosti, které se dostaly do problémů například kvůli nedostatku surovin nebo je postihl pokles poptávky. V případě splnění podmínek poskytne stát 60 procent z vyplacené mzdy do 29 tisíc korun. Z obou programů navíc firmy odvádějí za své zaměstnance odvody. Podnikatelé navíc musejí svým zaměstnancům nejdříve mzdy vyplatit a poté žádat o náhradu stát.

Český model se inspiroval u Německa a Rakouska, kde má kurzarbeit dlouhou minulost. Firmy ji využívají v době hospodářské recese nebo když musejí snížit svou produkci. Během koronakrize se takto drží místa pro ty pracovníky, kterým je pouze zkrácen pracovní úvazek. Celých 60 procent čisté mzdy na toto místo vyplácí Německá pracovní agentura a zbytek za odvedenou práci zaměstnavatel. Pokud má například zaměstnanec alespoň jedno dítě, podíl od agentury se navyšuje na 67 procent.

Tématu Antiviru se chytají ale i někteří politici, kteří si nepřejí další prodloužení po 31. srpnu. „Osobně si myslím, že Antivirus, respektive kurzarbeit, je ten typ podpory, která má a musí mít časově omezenou působnost. Jednak to stojí nemalé peníze státní rozpočet a pak jsou tím uměle udržovaná místa, která stejně nemají budoucnost. Jen nevíme, jaké procento z podpořených míst budoucnost nemá. Osobně bych viděl cestu v utlumování tohoto programu ruku v ruce se snižováním vedlejších nákladů práce, zejména sociálních odvodů na straně zaměstnavatele. Zlevnit pracovní místo pro zaměstnavatel je dobrá cesta, jak jich spoustu zachránit a to těch, která mají budoucnost,“ řekl pro Echo24 ekonomický expert ODS a poslanec Jan Skopeček.

Proti dílčímu pokračování programu se staví i předsedkyně opoziční TOP 09 Markéta Pekarová Adamová. „Jsme pro prodloužení Antiviru A, tedy programu zohledňujícího přímé dopady nákazy covid-19 na chod firmy v případě, že zaměstnavatelé musí nařídít svým zaměstnancům karanténu nebo omezit provoz. Antivirus B se však nedá prodlužovat donekonečna. Vláda naopak musí podpořit ekonomiku chytrými investicemi a tudíž namísto umělého udržování zaměstnanosti se posunout k jejímu přirozenému rozvoji,“ řekla pro Echo24 šéfka TOP 09.

Maláčová i Babiš chtějí pokračování

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová by ale v programu ráda dále pokračovala do konce roku. Podle ní se totiž jedná o úspěšný program. „Program Antivirus je nejlepší z vládních opatření. Má velký podíl na tom, že se daří držet zaměstnanost na velmi dobrých číslech,“ řekla Maláčová. S tím souhlasí i premiér Andrej Babiš.

Podobně to vidí i odbory a zaměstnavatelé, kteří, podobně jako stát, nechtějí mít vyšší čísla nezaměstnanosti. „Za poslední dva dny je poměrně hodně nových výskytů onemocnění. Dá se očekávat, že nákaza bude pokračovat. Zaměstnavatelé by měli mít jistotu, že i na podzim budou moci příspěvky čerpat,“ řekl minulé pondělí odborářský předák Josef Středula.

Podle průzkumu Hospodářské komory ale nemá Antivirus takovou podporu mezi firmami. Zaměstnavatelé totiž nejvíce kritizovali složitou administrativu nebo nejednoznačné zadání. „Opakovaným problémem je například požadovaný název odesílaného souboru, bez něhož žádost nebyla přijata, nebo rozpor v požadavcích na vyplnění žádosti v návodu a při skutečném vyplňování formulářů. Žadatelé ale pozitivně vnímají vstřícnost pracovníků Úřadu práce, kteří je aktivně obvolávali, aby žádosti opravili,“ řekl pro Echo24 mluvčí komory Miroslav Diro.